

KUTSALIN EŐİĐİNDE DİN FENOMENOLOJİSİ

Şevket ÖZCAN

eski
yeni
YAYINLARI

Eskiyei Yayınları: 170

**KUTSALIN EŐİĐİNDE
DİN FENOMENOLOJİSİ**

Şevket ÖZCAN

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŐTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĐITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŐTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Mayıs 2023

ISBN: 978-625-7673-82-2

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŐTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındađ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

KUTSALIN EŐİĐİNDE DİN FENOMENOLOJİSİ

Şevket ÖZCAN

Ankara-2023

Şevket ÖZCAN

Ankara'da doğdu. Çamlıdere İmam Hatip Lisesinden (1999) ve Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesinden (2003) mezun oldu. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri (Dinler Tarihi) bölümünde yüksek lisans (2013) ve doktorasını (2016) tamamladı. Diyanet İşleri Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nda (2003-2016) çeşitli görevler yaptı. Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesinde (2016-2022) akademik çalışmalar yürüttü. Almanya, Fransa, Portekiz ve Suudi Arabistan'da eğitim, araştırma, toplantı ve görev amacıyla bulundu. 2021 yılında Doçent unvanı almaya hak kazandı. Çalışmaları Dinler Tarihi Metodolojisi ve Din Fenomenolojisi konularına yoğunlaşmaktadır. *Dinlerin İnsana Verdiği Değer: Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam Örneği*, *Dini Tecrübeyi Anlamak: Ninian Smart ve Din Fenomenolojisi ve Evanjelizmin Yardımsever Yüzü* *Kurtuluş Ordusu Hareketi: Boyutsal Bir İnceleme* adlı yayınlanmış kitapları mevcuttur. Halen Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

“Dinler Tarihini bilmek dünya tarihini anlamaktır.”

Ninian Smart

“Anlamak masraflı iştir; emek ister, gayret ister, samimiyet ister.

Yanlış anlamak kolaydır oysa.

Biraz kötü niyet biraz da cahillik kâfidir.”

Sezai Karakoç

Babama, İkiz Kemal'e...

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ----- 9

BİRİNCİ BÖLÜM

DİN FENOMENOLOJİSİNİN MAHİYETİ ----- 11

1. Dinleri İncelemenin Arkeolojisi ----- 13
2. Din Fenomenolojisinin Ne'liğini Kavramak ----- 47
3. Din Fenomenolojisi ile Dünya Dinleri Paradigmasını Aşmak ----- 71
4. Din Fenomenolojisi ile Ön Yargılara Karşı Durmak ----- 109
5. Din Fenomenolojisi ile Ötekine Yaklaşımı Keşfetmek ----- 129

İKİNCİ BÖLÜM

DİN FENOMENOLOJİSİ ÇEŞİTLERİ ----- 161

1. İlk Dönem Din Fenomenolojileri ----- 163
 - A- Cornelius Petrus Tiele: Din Fenomenolojisi ve İslam----- 163
 - B- Chantepie de la Saussaye: Dinî Tipolojiler----- 185
2. Klasik Dönem Din Fenomenolojileri----- 225
 - A- Gerardus van der Leeuw: Fenomenolojik Din Kategorileri ---- 225
 - B- C. Jouco Bleeker: Din Fenomenolojisinin Mahiyeti Tartışmaları- 251
3. Modern Dönem Din Fenomenolojileri ----- 267
 - A- Geo Widengren: İskandinav Fenomenoloji Ekolü ----- 267
 - B- Eric J. Sharpe: Dört Modlu Din Modeli ----- 289
 - C- Ninian Smart: Yedi Boyutlu Din Modeli ve İslam ----- 329

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİN FENOMENOLOJİSİ ÖRNEKLERİ ----- 361

1. Yahudi Dualarında Kudüs----- 363
2. Yahudilikte Fısh Bayramı----- 399

SONUÇ ----- 421

ÖN SÖZ

İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren din, insan hayatını bütün yönleriyle etkileyen temel unsurlardan birisi olarak değerlendirilir. Bununla birlikte diğer insanları ve ona ait olanları tanıma ve anlamlandırma meselesi bu gerçekliğe eşlik eder. Tanıma ve anlamlandırma ise esasında zorlu bir süreci ve ciddi bir emeği gerektirir. Bu nedenle diğer insanları ve inançlarını anlama faaliyetleri çok eskilere götürülürken buna bağlı olarak tam bir anlamının nasıl gerçekleşeceği tartışmaları süregelen bir durumdur. Son dönemlerde, özellikle farklı insanların bir arada yaşadığı toplumsal hayatın hâkim olduğu ortamlar ve kitle iletişim araçları gibi unsurların katkısıyla giderek daha fazla küreselleşen bir dünyada inananların bakış açısına odaklanan ve onların gözüyle inançlarını anlamaya çalışan yaklaşımlar önem arz eder. Böylelikle inananları, inançları ve pratikleri bakımından anlamaya çalışırken fenomenolojik yaklaşımın önemi ortaya çıkar. Kristensen'in "İnanan daima haklıdır." ilkesini benimseyen ve yerlilere ait "Bir insanı ayakkabısıyla bir mil yürümeden yargılama!" sözü doğrultusunda ön yargılara karşı bir duruş sergileyen Din Fenomenolojisi insanların inançlarını tanıma ve anlamlandırmaya dikkate değer katkılar sunar. Buna karşılık Din Felsefesi, Din Psikolojisi veya Din Sosyolojisi gibi alanlar hakkında insanlar öyle veya böyle bilgi sahibi olmasına karşılık Din Fenomenolojisi hakkında pek fazla bilgiye sahip değildir. Bu kitapta farklı kitap ve dergilerde yayınlanan çeşitli çalışmalarımızı belli bir sistem içerisinde ve yeni isimlendirmelerle düzenleyerek Din Fenomenolojisinin ne olduğu, temel amaçları, çeşitleri ve uygulama örnekleri gösterilmeye çalışılmaktadır. Böylelikle lisans, lisansüstü öğrencilerin ve alana ilgi duyanların Din Fenomenolojisi Nedir? sorusu karşısında belli bir ölçüde farkındalığa ve bilgiye ulaşmalarına katkı sunabilmek ümit edilmektedir.